

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เล่มนี้ มุ่งศึกษาถึงการศึกษาของพระสงฆ์ในจิตตภาวันวิทยาลัย ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการศึกษาของพระสงฆ์ในจิตตภาวันวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการศึกษาของพระสงฆ์ในจิตตภาวันวิทยาลัย

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ผู้บริหาร ในจิตตภาวันวิทยาลัยทั้งหมด จำนวน 5 รูป
2. อาจารย์ในจิตตภาวันวิทยาลัยทั้งหมด จำนวน 45 รูป/คน
3. นักศึกษาในจิตตภาวันวิทยาลัยทั้งหมด จำนวน 477 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. การสังเกต การสัมภาษณ์และการบันทึกภาพถ่าย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยครั้งนี้ได้ เข้าไปทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เป็นเวลา 2 เดือน(กรกฎาคมถึงสิงหาคม 2532) โดยใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกภาพถ่าย เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการศึกษา ความเป็นอยู่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมภายในจิตตภาวันวิทยาลัย

2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามกับอาจารย์และนักศึกษาในจิตตภาวันวิทยาลัย แนวทางในการสร้างแบบสอบถามนั้นผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและผลงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของ พระสงฆ์ ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้พบเห็นเกี่ยวกับสภาพการศึกษาของพระสงฆ์ในจิตตภาวันวิทยาลัย นำมาใช้เป็นแนวทางกำหนดความคิดเบื้องต้นในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

2.1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะข้อคำถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - List)

2.2 คำถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ในจิตตภาวันวิทยาลัย มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - List)

2.3 คำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการศึกษาในจิตตภาวันวิทยาลัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 สเกล นอกจากนี้ยังมีข้อคำถามปลายเปิด (Open - ended) ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ซึ่งได้เสนอไว้ในตอนท้ายของแบบสอบถาม

3. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เพื่อช่วยเสริมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ในจิตตภาวันวิทยาลัย ที่ไม่มีในแบบสอบถาม ยกเว้นสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

3.1 คำถามเกี่ยวกับแนวคิด นโยบาย วัตถุประสงค์ และการบริหารงานในจิตตภาวันวิทยาลัย ซึ่งมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

3.2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended)

เมื่อสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม หลังจากนั้นได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน คือ

1. พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ วิฑูรย์) รองเลขาธิการสภาการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย
2. พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) วัดพระพิเรนทร์
3. รองศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ ภาควิชาสัตวศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. คุณนำทรัพย์ จันทร์หอม ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา
5. ดร. สมเดช สิทธิพงษ์พิทยา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ กองส่งเสริมและเผยแพร่
กรมการพัฒนาชุมชน

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านได้ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับอาจารย์และนักศึกษาในจิตตภาวันวิทยาลัย จำนวน 20 คน แล้วนำข้อมูลเฉพาะตอนที่ 2 ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่ามาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_x^2}{S_x^2} \right]$$

n = จำนวนข้อสัมภาษณ์

S_1^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดหรือกำลังสองของ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด

ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามอาจารย์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

แบบสอบถามนักศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ในกา

เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำเสนอต่อผู้อำนวยการจิตตภาวันวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเข้าไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยได้เข้าไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสังเกต การบันทึกภาพถ่าย การสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามทั้งอาจารย์และนักศึกษาด้วยตนเองรวมทั้งสิ้น 321 ฉบับ และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้ทั้งสิ้น 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.46
4. หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้สำรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด ได้แบบสอบถามสมบูรณ์ จำนวน 290 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.34 ดังปรากฏรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับคืน

คณะ	อาจารย์			นักศึกษา			รวมอาจารย์และนักศึกษา		
	แจกไป	ได้รับ	ร้อยละ	แจกไป	ได้รับ	ร้อยละ	แจกไป	ได้รับ	ร้อยละ
คณะเกษตรศาสตร์	12	10	83.33	75	70	93.33	87	80	91.95
คณะภาษาไทย	19	16	84.21	*	*	*	19	16	84.21
คณะนวัตกรรม	12	12	100.00	180	162	90.00	192	174	90.63
คณะสังคมวิทยา	2	2	100.00	21	18	85.71	23	20	86.96
รวม	45	40	88.89	276	250	90.58	321	290	90.34

หมายเหตุ * ผู้วิจัยไม่ได้แจกแบบสอบถามนักศึกษาในคณะภาษาไทย เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยง ยังไม่เข้าใจภาษาไทย

5. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 5 รูป คือ คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้บริหาร

ทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
- 1.1 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการพรรณนา
 - 1.2 ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาพถ่าย ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการพรรณนาตีความข้อมูลประกอบภาพ
 - 1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
 - 1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาคนให้มีความรู้ และการพัฒนาสุขภาพอนามัย วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
 - 1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการศึกษาของพระสงฆ์ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
 - 1.6 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาตลอดจนข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ วิเคราะห์ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่
 - 1.7 ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการแจกแจงความถี่ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

2. สถิติที่ใช้

2.1 หาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ของรายการทั้งหมด}}$$

2.2 หาค่ามัธยเลขคณิต (X) จากสูตรดังนี้¹

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\sum fx$ = ผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

N = จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

2.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากสูตร ดังนี้²

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N} \right]^2}$$

S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fX^2$ = ผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังสองของคะแนน

$\sum fx$ = ผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

N = จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

อนึ่ง การให้คะแนนคำตอบในแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการศึกษาของพระสงฆ์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert)³ โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่มีปัญหา
- 2 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

¹ ประคอง กรรณสูต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรณกิจ, 2525), หน้า 80.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 83.

³ John W. Best, Research in Education (New Jersey : Englewood Cliffs : Prentice - Hall, 1970), pp. 174-175.

- 3 หมายถึง มีปัญหาน้อย
- 4 หมายถึง มีปัญหามาก
- 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

การพิจารณาว่าระดับของสภาพปัญหาการศึกษาของพระสงฆ์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด หรือ ไม่มีปัญหาเลย พิจารณาค่าเฉลี่ยของ คะแนน ซึ่งคิดตามเกณฑ์ของ จอห์น ดับเบิลยู เบสต์ (John W. Best) ดังนี้⁴

ค่าเฉลี่ย ระหว่าง	1.00-1.49	หมายถึง ไม่มีปัญหาเลย
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง	1.50-2.49	หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง	2.50-3.49	หมายถึง มีปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง	3.50-4.49	หมายถึง มีปัญหามาก
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง	4.50-5.00	หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

เพื่อความสะดวกและเหมาะสมในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ ใช้สัญลักษณ์ ค่าสถิติ ดังนี้

- \bar{X} หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ย หรือค่ามัธยฐานเลขคณิต
- S.D. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴Ibid, pp.174-175.